

Η νηστεία ως πρακτική και παράδοση

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Στο πλαίσιο της παραδοσιακής κοινωνίας η θρησκευτική συμπεριφορά και πρακτική καθόρισε ένα σύνολο κανόνων στον κύκλο του χρόνου προσδιορίζοντας μεταξύ άλλων τις περιόδους της νηστείας, της μερικής ή πλήρους δηλαδή αποχής από συγκεκριμένες τροφές.

Κατ' αυτό τον τρόπο οι τροφές αποκτούν μια συμβολική χρηστικότητα και σημασία, εντασσόμενες λειτουργικά στις τελετουργικές πρακτικές και υποδηλώσεις του εθιμικού κύκλου. Φυσικά δεν είναι μόνο η θρησκεία που καθορίζει το εθιμοτυπικό των διαιτητικών περιορισμών αλλά και η ίδια η φύση καθώς η παραγωγή και η κατανάλωση των τροφών προϋποθέτει ένα κύκλο εργασιών προσαρμοσμένων στον εποχιακό κύκλο.

Ως εθιμική πρακτική, πλαισιώνεται από ένα σύνολο κανόνων και αντιλήψεων, που συνδυάζουν στο εσωτερικό τους το λειτουργικό στοιχείο από κοινού με το συμβολικό. Τα κομβικά σημεία του χριστιανικού εορτολογίου ορίζουν τις απαρχές και τα τέλη των περιόδων της νηστείας, με την ευωχία να διαδέχεται την στέρηση και τον πιστό να μετέχει στην ευφροσύνη, έχοντας πρώτα διέλθει το στάδιο της νηστείας και της άσκησης. Ορόσημο για την απαρχή της νηστείας των Χριστουγέννων η οποία ξεκινά σήμερα, αποτελεί η γιορτή του Αγίου Φιλίππου.

Σύμφωνα με την παράδοση ο άγιος ήταν γεωργός και επέλεξε να θυσιάσει το βόδι του για να ταΐσει τους φτωχούς. Ο Θεός τον ανταμείψε για την πράξη του αυτή, αναπληρώνοντας την απώλεια με τρόπο θαυματουργικό, ενώ ο λαός τον ανέδειξε από κοινού με τον άγιο Μόδεστο, ως προστάτη των ζευγάδων.

Ιδιαίτερο συμβολικό χαρακτήρα, στην πορεία προς τα Χριστούγεννα επέχει και η εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου(21 Νοεμβρίου) της ονομαζόμενης και Πολυσπορίτισσας ή Μεσοσπορίτισσας. Την ημέρα εκείνη οι νοικοκυρές ετοίμαζαν τα πολυσπόρια ή μπόλια, αναμειγνύοντας σιτάρι, καλαμπόκι, κουκιά, φασόλια, ζάχαρη, καρύδια και κανέλα. Τα όσπρια και τα δημητριακά που αποτελούσαν την βάση της τελετουργικής τροφής, ενσωμάτωναν συμβολικά την αντίληψη της

περιοδικότητας, λειτουργώντας παράλληλα ως μια μορφή προσφοράς και επίκλησης στην αφθονία της επερχόμενης σοδειάς.

Η κατανάλωση της τροφής αυτής βέβαια, πέρα από τις όποιες συμβολικές συνδηλώσεις, συνέπιπτε και με το δύσκολο διάστημα των διαιτητικών στερήσεων της νηστείας. Μπόλια συνήθιζαν να παρασκευάζουν οι νοικοκυρές και ανήμερα της γιορτής του Αγίου Αντρέα όπου σύμφωνα με την λαϊκή παρετυμολογία «αντρίευε το κρύο».